

Els Rough Riders i Roosevelt, el militarisme ianqui

Theodore Roosevelt,
president dels EUA
entre 1901 i 1909,
va ser el principal
exponent de la política
expansionista
americana, que ara
es pot veure a l'Iraq.

Theodore Roosevelt (Nova York, 1858-1919) va ser el vint-i-sisè president (del 1901 al 1909) dels Estats Units d'Amèrica. Amb ell, la potència va adquirir plena consciència de la seva naturalesa, es va desacomplexar i va assumir per sempre l'expansionisme, tenint publicitàriament de valors heroics.

Roosevelt –popularment conegut com Teddy– va ser un president que va personalitzar els valors patriòtics: decisió, valentia, fe i militarisme, per vèncer allà on fos necessari tot adversari que es posàs davant dels interessos –econòmics– dels nord-americans. Tot això, però, sàviament dut a terme amb una enorme habilitat en l'ús de la propaganda que disfressava l'interès amb la noble causa de la pau. Tot i que Roosevelt va ser premi Nobel de la pau per haver fet d'intermediari en la guerra rusojaponesa (1904-1905) pel control de Corea i Manxúria, sempre va ser un bel·licista convençut.

El 'jingoisme'. El 1897, sent vicesecretari de Marina, va fer una conferència a l'Acadèmia Naval de la Guerra, on va explicar la seva visió sobre com havien d'actuar els EUA: “Cap triomf de la pau no és tan gran, cap absolutament, com el triomf suprem de la guerra. Potser en un futur no hi haurà necessitat de la guerra, en el món, però mentrestant cap nació no pot esperar assolir cap tasca digna de fer a no ser que tengui clar el que ha de fer i que ho ha de fer amb mà armada.”

A Teddy, li agradava fotografiar-se vestit de militar. Servava la seva llegenda. Home d'acció i a la vegada cultivat. Va escriure uns 35 llibres. Dur i a la vegada sensible: com a president va declarar 150 parcs nacionals, 51 reserves ornitològiques... Però sobretot era un convençut de la necessitat d'acabar amb l'aïllament in-

ternacional que havia estat moneda corrent des de la fundació del país. I no per causes nobles, sinó per interès. Per això, per exemple, va impulsar l'inici de la construcció del canal de Panamà i sempre va defensar la necessitat d'usar la força, la “noble” guerra, per aconseguir el que per a ell era necessari.

A la fi de la dècada dels vuitanta, Teddy ja era una figura pública, que entusiasma el públic i, sobretot, els mitjans de comunicació. Feia vots per la intervenció nord-americana armada en els països d'Amèrica Central i d'Amèrica del Sud tantes vegades com fos necessari. Era un dels portaveus més importants, per no dir el que més, de la política exterior expansionista. Era un típic producte d'allò que la premsa espanyola, durant la guerra de Cuba (1895-1898), anomenava despectivament *jingoistes*. És a dir, els partidaris de la intervenció exterior en benefici interior. El terme provenia dels *pubs* britànics, quan el Regne Unit va haver de fer front, deu anys abans de la guerra hispanonord-americana, a la insurrecció a l'Afganistan. Segons explicava la premsa espanyola de la fi del segle XIX, als *pubs* es cantava una cançó que deia així: “No ens volem batre/ però *by jingo!*/ si és necessari/ tenim vaixells/ tenim homes/ i també diners/ *by jingo!*!” És a dir, no es volien batre, però si els insurrectes es resistien a ser colonitzats, se sentien “obligats” a intervenir. Aquest aspecte “inevitable” de la guerra (causada perquè l'altra part no acceptava la submissió) a l'exterior com a instrument per satisfer l'interès legítim interior és el que els ianquis intervencionistes assumeixen, i el que la premsa espanyola deia *jingoisme*.

Doncs bé, Teddy, home públic a mitjan anys noranta, és nomenat pel president McKinley vicesecretari de Marina al 1897. Des d'aquest càrrec va impulsar la modernització de la Marina i es va mostrar el partidari més decidit de la intervenció a Cuba en contra d'Espanya que, al capdavant, va ser el trampolí que el va dur a accedir a la presidència dels EUA.

Els Rough Riders. Les pressions de les grans empreses nord-americanes que tenien interessos directes a Cuba i Puerto Rico, juntament amb les de la premsa, van fer que la posició “pacifista” del pre-

sident McKinley fos del tot insostenible. Des de l'inici del 1898, el Congrés aprovava plans de lleva i nous pressupostos per a l'exèrcit. I al maig d'aquest any es va declarar la guerra a Espanya. El secretari de Marina, Roosevelt, no s'ho va pensar dues vegades, i es va presentar voluntari, amb una desplegament publicitari enorme de premsa —que el mostrava com a paradigma dels valors intervencionistes, heroi, home d'acció, etc.—. Teddy es va allistar al primer regiment de cavalleria voluntària de Nova York, però no com a soldat, sinó com a tinent coronel, càrrec que el govern li havia concedit. La seva foto es podia observar pertot arreu: damunt del seu cavall impartint ordres, somrient i afable, amb la mirada perduda a l'horitzó. El primer regiment de voluntaris va ser batejat, en aquell temps, amb un nom propi: els Rough Riders, els genets durs o aspres, segons les fonts, que també es van passar a dir els Ted Rough Riders, naturalment. Tothom sap com va acabar la guerra, de la qual l'hàbil Teddy va saber treure profit. Una premsa afamada d'herois el va convertir en el més gran de tots. Pura propaganda, però efectiva.

Els Rough Riders es van concentrar a San Antonio, Texas, per organitzar-se abans de partir cap a Cuba. Era un regiment format a l'estela de Roosevelt: s'hi allistaren els fills dels gran patricis novaiorquesos, cercadors d'aventura, desitjosos de glòria... Era, certament, de pel·lícula. I no només en el sentit figurat de l'expressió. Des del primer moment el seguien una legió de periodistes. La propaganda que es feia dels Ted Rough Riders era enorme. La fama de Teddy, també: van tenir unes 23.000 peticions d'allistament, tot i que finalment només se'n van acceptar 557 homes i 26 oficials.

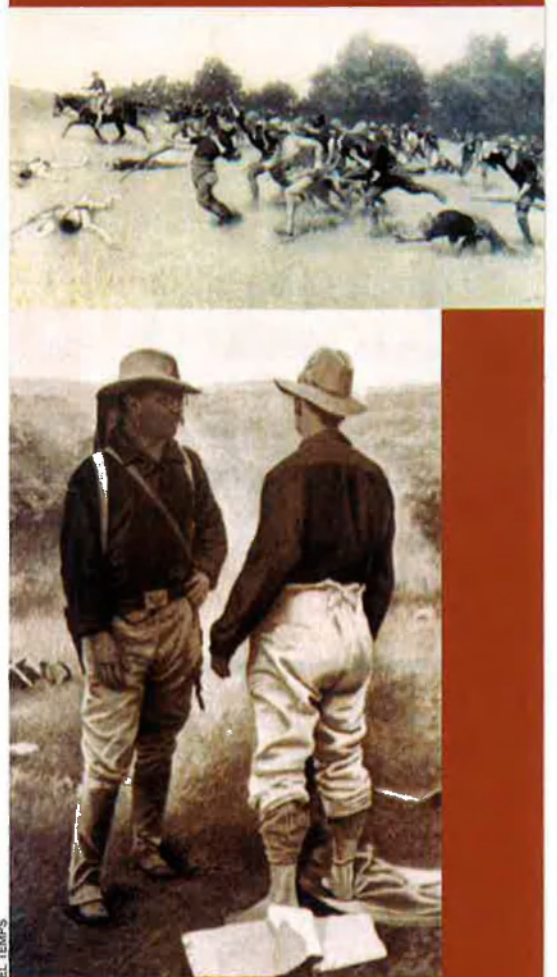
Malgrat la propaganda, la realitat, però, va ser una altra. Els Rough Riders ni tan sols eren *riders*, a Cuba. De fet, la major part dels cavalls es van quedar a Tampa, Florida. Van arribar a Santiago de Cuba l'1 de juny. Sempre envoltats de periodistes, qualsevol moviment dels *riders*, ni que fos per fer maniobres, era narrat com una heroica acció militar. I el 20 de juny del 1898, al turó anomenat de San Juan, Theodore Roosevelt va veure per fi la glòria. La història nord-americana diu que els Rough Riders van vèncer la ferot-

ge resistència, van pujar a peu, sense parar, tot i algunes morts, fins que amb el coronel Teddy al front van arribar al cim, moment en què els espanyols es van rendir. Aleshores, Roosevelt no va acceptar l'espasa de l'oficial espanyol i va ordenar assistència mèdica pels ferits, honors pels morts i homenatge a la valentia dels dignes enemics que havia vençut en una batalla que va ser, al capdavant, important en la derrota final espanyola. L'altra part, és clar, no ho va viure de la mateixa manera: la premsa espanyola d'aleshores —i encara ara revistes historiogràfiques militars— considerava la batalla de San Juan com una acció menor, amb manca de brillantor militar pels Rough Riders, perquè usaren *buffals*, o sigui, soldats negres, com a carn de canó per rebre els tirs espanyols. Per tant, només la superioritat numèrica yanqui explica la victòria.

El cert és que Theodore Roosevelt va fer servir aquesta "gloriosa" batalla en benefici propi. Just després de l'armistici, van arribar els cavalls. Durant mesos els Ted Rough Riders van ser els protagonistes de milers de fotografies i pel·lícules documentals (a les quals, però, no se solien veure els soldats *buffals*), que recreaven la batalla, altres accions i, sobretot, immortalitzaven l'heroi, Teddy. Milions de nord-americans, evidentment, s'entusiasmaven en veure les imatges.

Només un any més tard, va començar a escalar esgraons d'ambició. L'últim replà era el previst per tothom: la presidència dels Estats Units, la qual va aconseguir al 1901. Durant els vuit anys de mandat, va reorganitzar l'exèrcit per posar-lo al servei de la potència agressiva i intervencionista. Tot i els vents novament aïllacionistes, el llegat de Roosevelt es va deixar notar poc després. Quan els EUA van entrar a la Primera Guerra Mundial sota el comandament del president Wilson, un impressionant exèrcit, excel·lentment dotat i igualment organitzat va salvar els aliats i va obrir les portes d'Europa als interessos econòmics nord-americans. El segle XX va veure molts més episodis semblants. I ara, al segle XXI, encara en veiem un altre, a l'Iraq. I com en temps de Teddy, els interessos s'amaguen pels suposats valors gràcies a la propaganda.

Miquel Payeras

A la pàgina del costat, Theodor Roosevelt encapçala els Rough Riders. Des de bon començament els seguien un gran nombre de periodistes. Dalt, un moment de la batalla de Cuba que va enfrontar els Estats Units contra Espanya i el propi Roosevelt dialogant amb un dels seus homes. Tres anys després Teddy seria nomenat vint-i-sisè president del país.